

Körtvélyessy Zsolt színművész

- Édesapád őrnagyi rangban szolgált a II. világháború végéig. Ez a tény később megnehezítette a család életét?
- Édesapám egyedüli "bűne", hogy katonatiszt volt, ezért 1949-ben három év börtönbüntetésre ítélték. A családot - szerencsére - nem hurcolták meg, csupán néhány évre "száműzték" Érdre. Édesapám egy tősgyökeres felvidéki család gyermekeként 1898-ban, Eperjesen látta meg a napvilágot. 1920-ban áttelepedett Magyarországra. Három évig az orvosi egyetemen tanult, méghozzá olyan híres professzoroknál, mint Korányi Frigyes és Lenhossék Mihály. Az orvosit nem tudta elvégezni, ezért a katonatiszti főiskolára jelentkezett. Nagyon szeretett tanulni; tisztként a jogi diplomát is megszerezte. 1948-ban feljelentették, s a népbíróság ítélete értelmében a szegedi Csillag volt három évig a "lakhelye". Addig édesanyám egyedül nevelte gyermekeit. Apám, aki szabadulása után segédmunkásként, raktárosként tengette életét, és sosem tudott magához térni a félreállításból, 1961-ben meghalt.
- Tudtommal a család lakása is megsínylette "hazánk felszabadítását", mert, akárcsak az ország: összezsugorodott.
- Egy zuglói villa alsó szintjén nagyszüleim éltek. Családunk a második világháború alatt költözött ide. A lakás valaha hat szobájából csupán kettő maradt. 1946-ban a mi házunkba költözött Révai József, a kultúrkomisszár. Ott élt egészen 1949-ig, míg a Rózsadombon nem találtak számára egy ideálisabb helyet. Nagyapámnak elég nagy könyvtára volt, s Révai többször kért tőle kölcsön könyveket. A szomszéd házban pedig nem más, mint Rákosi Mátyás lakott. Ennek a szomszédságnak egyetlenegy haszna volt: az utca tele volt rendőrökkel, s nem tartottunk attól, hogy éjszaka betörnek hozzánk. Állítólag a mi lakásunk is ki volt nézve egy pártfunkcionárius számára, de szerencsére megmenekültünk a kiköltöztetéstől.
- Gyermekkorodban úgyesen rajzoltál, sőt Párizsban kiállítás is nyert egy munkád. Miért nem a képzőművészetet választottad a színművészet helyett?
- Nagyon sokáig kacérkodtam a képzőművészettel, de hiúságom miatt a színészet mellett döntöttem. Arra gondoltam, hogy világsztár, filmcsillag lesz belőlem. Ha kiállítanák az egyik képemet, akkor viszont az alkotást, s nem engem néznének. Tehát ez volt a fő ok. Nem szűnt meg a képzőművészet iránti rajongásom, s néha meg is bántam, hogy nem lett grafikus, festőművész belőlem.
- Miért?
- Olyan alkotómesterségről van szó, ami nagyobb függetlenséggel jár. A színész munkájába beleszól a rendező, a producer, a kollégák, s még sorolhatnám. A mi pályánk nagyon kiszolgáltatott; erre több évtizednyi játszás után jöttem rá. Minél jobb színész valaki, annál kiszolgáltatottabb. Fel kell mutatni a színpadon a gyengeségeit, azt, hogy "milyen vagyok, milyen tudok lenni, s mennyire vagyok képes a bennem lévő poklot a színre varázsolni". Ez az igazi színészet, a többi csak magamutogatás.
- A másik "gyerekkori szerelmed" a sport. Volt olyan fiatalkori álmod, hogy olimpikon lesz belőled?
- Természetesen. Mindenben első szerettem volna lenni. Ez a vágy most is munkál bennem. Győzni, bizonyítani akarok. Ettől régebben igencsak görcsös voltam, mert mindenáron a legjobb akartam lenni. A sport területén nagyon sok mindennel próbálkoztam. "Úri gyerekként" először teniszeztam, ez viszont nem volt egy támogatott sportág. Az István Gimnáziumban gyephokiztam, mert az igazgató, dr. Konorót Gyula volt a Magyar Gyephokiszövetség elnöke. Ezenkívül vívtam, fociztam, s végül az atlétikánál, a tízpróbánál kötöttem ki. A sportolást egy

buta sérülés, ún. "légmell" miatt huszonkét éves koromban be kellett fejeznem. Az csak később tudatosult bennem, hogy nagyon jó tartást és kondíciót adott nekem az, hogy sportoltam.

- Ha jól számolok, ez a baleset már főiskolás korodban történt.

- Igen. A gimnázium elvégzése után jelentkeztem a Színművészetire. A főiskolára azonban eléggé felkészületlenül mentem, úgyhogy csak negyedik alkalommal vettek fel. Élveztem a tanulást, de előtte mindenfélét dolgoztam: voltam egyházi adószedő, benzinkútkezelő, építőipari segédmunkás. Az utóbbi a káderlap miatt volt számomra előny. Filmgyári statisztaként és ún. fénydublőrként is kerestem kenyerem. A legérdekesebb foglalkozásom a "bikázás" volt. Mindennap fél ötkor keltem, s telente az autók akkumulátorát kellett feltöltenem.

- Elvégezted a Filmszínészképző Stúdiót. Ez hol volt helyileg, s kik tanítottak?

- Ez még a főiskola előtti történet. A stúdió a pasaréti filmgyár területén működött. Nagyon hasznos iskola volt, mert kiváló tanárok - Bacsó Péter, Ranódi László, Jancsó Miklós - oktattak minket. 1965-ben végeztem el a Filmszínészképző Stúdiót, s még abban az évben felvettek Szinetár Miklós osztályába, ahol négy nagyszerű évet töltöttem.

- Igaz, hogy fiatalon bekerültél Latinovits Zoltán társaságába?

- A főiskola elvégzése után többször filmeztem Latinovitscsal. Nagyon jóba voltam vele, s különös módon azon kevesek közé tartoztam, akiknek szerette a társaságát. Talán azért, mert ráhagytam, ha kritizált engem, s örültem annak, ha vele vagyok. Sokat éjszakáztunk együtt. Taxival mentünk az egyik kocsmából a másikba. Történt, hogy hármásban, a drága, öreg Kovács Károly színész barátunkkal autóztunk az éjszakában, mikor csúnyán karamboloztunk. Karcsi a ruháját sajnálta, míg én azt mondtam neki: "ne azzal törődj, hiszen, lehet, hogy Zoli nem is él". Erre ő odament Latinovitshez, s azt mondta neki: "Zoli, Zoli, kelj fel! Magyarok vagyunk!" Latinovitscsal egy-egy átmulatott éjszaka elején még a színházról, művészetről beszélgettünk, majd Zoli lassan más mederbe terelte a társalgás folyamatát. Nagyon szeretett verset mondani, s az ő stílusa mindig magával ragadott.

- Az egyik bulvárlapban azt olvastam, hogy fiatal színészként botrányaidról voltál híres. Ez igaz?

- Ezen nincs mit tagadni. A színészek közt elég erős fiúnak számítottam, s nem voltam egy ijedős alak. A verekedéseket sohasem mi kezdeményeztük, hanem valaki rosszul szólt ránk, amire mi visszaszóltunk, hogy na, mi van, haver, és máris megvolt a konfliktushelyzet. Ha Latinovits kötekedett, többször nekem kellett megvédenem őt. Bevallom: Cserhalmival, Koltai Jánossal és Latinovitscsal módfelett önpusztító életformát folytattunk.

- Majdnem 20 éven keresztül vidéken játszottál. Ujlaki Dénes nyilatkozta egyszer, hogy a 80-as évekig egy vidéki színész számára a kocsmá, a színház és a színészház volt az élet három fő helyszíne. Ezt meg tudod erősíteni?

- Ez így van, de ennek minéműségét nagyban befolyásolja az adott színházi közeg. Amikor fiatalon leszerződtem vidékre - mert a fővárosi színházak telítve voltak -, az volt a célom, hogy minél nagyobb szerepeket játszhassem el. A vidéken töltött 18 év alatt több mint 100 ragyogó szereppel ajándékoztak meg. Kezdetben volt az akarat, az önbizalom meg a vágy, hogy mi mindent akarok eljátszani. Később már az lett a fontos, hogy kikkel, hol és hogyan? Például amikor Székely Gábor hívására Szolnokra mentem, egy más minőség felé indult el a pályám. A Szigligeti Színházat egy jó minőségű teátrumnak tartotta a szakma, tehát irigyelt helyzetben voltam. Ott rendezett - többek közt - a "gonosz" Horváth Jenő, Pál István és Valló Péter. Szolnokon állandó kontaktusban voltunk az adott darab rendezőjével, aki az összes előadást megnézte, s mikor legördült a függöny, elmondta észrevételeit. Akkor jöttem rá, hogy jó minőségű színházat csak jó rendezővel lehet létrehozni, fenntartani. Egy kiváló rendező ki tudja

hozni a színészből azt, ami "benne lakozik".

- Székely Gábor neve összeforrt a Katona József Színházzal. Miért nem követted?

- Az ok: Miskolcon Csiszár Imre, a helyi színház művészeti vezetője briliáns szerepeket adott nekem és egy nagyon jó társulatot hozott létre. Major Tamás több mint három darabban rendezett engem. Ez jelentette számomra a második színiakadémiát. Major akkor már nem foglalkozott politikával, hanem "csak" a színművészettel. Egyszer titokban megkérdezte tőlem Major Tamás, hogy szeretnék-e felszerződni a Katonába, de nemet mondtam. Miskolcnak köszönhetem a színházi találkozó legjobb férfi alakítás díját és a Jászai Mari-díjat is. Itt kaptam életem legszebb szerepét, az apáét, mert akkor született tündéri leányom, Kinga.

- Öt vidéki teátrumnak voltál a tagja. Jobb szerepekkel, vagy nagyobb gázsival lehetett téged elcsábítani az egyik játszó-helyről a másikba?

- Gázsival nem, egyrészt, mert soha nem az volt a döntő számomra, hogy mennyit fizetnek, másrészt: a vidéki színházakban nem voltak ezen a téren hatalmas különbségek. Mi számított? Főleg a művészi igényesség és a társulat. A jó értelemben vett műhelymunkás színház vonzott, s már nem is a szerep nagysága, hanem a minősége.

- Nem zavar, hogy a nagyközönség a Barátok közt Hoffer Józsijaként ismer, s nem úgy, mint Prospero, Marat, vagy Petur?

- Ezzel számoltam, így nem ért meglepetésként. Amikor 1998-ban belevágtam ebbe a szappanoperába, épp mellőzve éreztem magam a színpadon. Akkoriban történt a régi Nemzeti Pesti Magyar Színházzá válása. De nem ez okozta számomra a fő problémát. Gondolom, azt rótták fel nekem, hogy 1991-ben Csiszár távozása után is a színháznál maradtam. Jól tudta az új vezetés, hogy én Csiszár körébe tartozom. Ráadásul visszaadtam egy olyan szerepet, ami szerintem méltatlan hozzám. Ezért haragudhattak rám, s nem kaptam feladatot. Ekkor arra gondoltam, hogy Gogol Az őrült naplója című tragikomédiájával fogom járni az országot. Szerencsére ezt a produkciót mindenütt nagy siker követte/követi. Amikor a Barátok közt szereplőválogatása folyt hónapokon át, kolléganőm, Fehér Ildikó beajánlott az egyetlen szerepre, amelyre még nem volt jelölt. Tehát eszembe se jutott oda jelentkezni, de mégis érdekelt a feladat. Egyik reggel kimentem a próbára, s délután már játszhattam Hoffer Józsefet. Ez akkor jót tett nekem, mert a színházakban alig-alig foglalkoztattak. Az tény, hogy az általam alakított figurával azonosítottak, már csak azért is, mert a szappanoperában azt írták a képem alá, hogy Hoffer József. S ezt látta esténként kb. 2 millió ember. Előfordult, hogy egy ifjúsági előadáson már mikor beléptem a színpadra, nyílt színi tapsot kaptam. Tudtam: a taps nem Körtvélyessy Zsoltnak szólt. Most - már rég kiszállva a Barátok közt-ből - arra törekszem, hogy újra alakításom miatt kedveljenek. Vitathatatlan: hatalmas népszerűséget adott nekem ez a sorozat.

- Igaz, hogy rendeztél is?

- Csak egyszer. Szilágyi Domonkos: Kényszerleszállás c. monodrámáját, melyet feleségem, Egerszegi Judit játszott oly nagy sikerrel, hogy Fehér György, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház rendezője meghívta Szent Johanna szerepére. Sajnos az egészből nem lett semmi, mert Fehér György felmondott a teátrumnál.

- Fellépsz ellenzéki rendezvényeken, sőt a "három igenes" népszavazás egyik kampányarca voltál. Voltak olyanok, akik ez- után nem ültek le veled egy asztalhoz?

- Nem ért semmilyen kellemetlenség, de véletlenül, vagy nem: jóval kevesebb szerepet kapok, mint régebben. Igaz, színészként elég magányos vagyok, már rég nem éjszakázom; van egy baráti társaságom, ott elfogadnak olyannak, amilyen vagyok. Nem felvállaltam az ún. jobboldaliságot, hanem "beleszülettem". Azt nagyon fájlalom, hogy a szakmán belül létezik egy

politikai megosztottság. Ez rendkívül káros, mert a színpadon nem azt kell nézni, hogy ki húz a kormánypárthoz, s ki az ellenzékhez. Nem vetem meg azokat a kollégákat, akik a másik politikai oldalon állnak. Ha valaki jól teljesít, gratulálok neki, attól függetlenül, hogy milyen izmus híve. Ráadásul, figyelve a mai hazai politikai teret, nem is helyes jobb- vagy baloldaltól beszélni. Gondoljunk csak a népszavazásra. Ezek egytől egyig szociális kérdések.

Színészként, s humanista felfogású emberként mindig a kisemberek pártján álltam. Ezért viccesen azt mondhatom magamról: jobboldaliként vagyok baloldali. A színészeknek pedig szakmailag össze kell fogniuk, félretenni a politikai csatározást, megalakítani egy erős színészkarát, mert a színházak léte, működése van veszélyben. A szakmánk védelmének legegyszerűbb módja a politikamentes színészkar. Nem titkolt vágyam a két tábor szakmán belüli egyesítése.

- Nem lett grafikus belőled, de a képzőművészettel nem szakadt meg a kapcsolatod. Több újságban olvastam: szenvedélyes műgyűjtő vagy.

- Igaz, sok szép festményem van, de a gyűjtésben van egy erős határ: a pénz. Leginkább grafikákat gyűjtök; így Szőnyi, Kass, Somogyi, Barcsay, Dési Huber, Kondor, Melocco, Gy. Szabó és Szalay rajzait. Utóbbi a világ egyik legjobb grafikus, rajzprofesszora volt. Picasso is jól ismerte, nagyra tartotta művészetét, s "dacos magyar"-nak titulálta. Szalay sokáig Argentínában élt, s csak a '80-as évek végén jött haza Magyarországra. Miskolci színészként ismerkedtem meg az idős mesterrel. Alig valamivel a halála előtt dedikálta nekem *Nők és lovak* című rajzát, amire nagyon büszke vagyok.

- Jelenleg hol láthat a nagyérdemű?

- A Karinthy Színpad, a Gózon Gyula Kamaraszínház és a Budapesti Kamaraszínház produkcióiban. Nagyon jól érzem magam a Budapesti Kamaraszínházban, ahol Szűcs Miklósban kiváló barát, és színházigazgatóra találtam. Emlékeztet engem első nagyszerű direktoromra, a kecskeméti Radó Vilmosra

Medveczky Attila